

**О. О.
Криве
ць**

*Київський національний
університет імені Тараса
Шевченка*

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ЗАПАСІВ ТА ВИДОБУТКУ КОРИСНИХ КОПАЛИН В УКРАЇНІ

Вступ. З початком індустріальної епохи розпочалося інтенсивне використання природних ресурсів. В Україні активне використання покладів корисних копалин розпочалося з першої половини ХХ століття і триває до нашого часу. Інтенсивне використання природно-ресурсного потенціалу регіонів має негативні наслідки, насамперед погіршується екологічна ситуація. Відпрацьовані родовища стають об'єктами, що забруднюють навколишнє природне середовище, об'єктами, що не можуть бути використаними в цілях ведення сільського господарства, як наслідок вони порушують екологічний баланс регіону. Наприклад, в Європейських країнах діє система переорієнтації використаних родовищ. На місці колишніх промислових центрів створюють музеї, які стають центрами промислового туризму, комплекси, які займаються відновленням природних умов, що були в даній місцевості до початку

промислового виробництва. На жаль, в Україні не поширений такий вид переорієнтації використаних родовищ. З плином часу наукова проблематика, що зосереджена на дослідженнях використання природних ресурсів не втрачає свою актуальність.

Проблеми природокористування висвітлювались в працях географів В.С. Преображенського, В.О. Анучина, російського геоколога М.Ф. Реймерса, українських суспільних-географів Я. Б. Олійник, А.Л. Мельничук, О.Ю. Кононенко, О.Є.Афанасьєв, С.П. Запотоцький та інших.

Основна частина. Наявність корисних копалин в регіоні є основним

фактором розвитку регіону, що зумовлює його спеціалізацію і роль в економіці країни. Корисні копалини розміщені на території України досить нерівномірно. Так в одних регіонах знаходяться поклади корисних копалин світового значення, а в інших вони можуть бути незначними і мати місцеве значення, або їх може не бути взагалі (наприклад в м. Києві та м. Севастополі). Слід зазначити, що регіональний розподіл видобутку корисних копалин є теж досить нерівномірним. В певних регіонах є багато родовищ, які не розробляються.

Ми розглянемо поширення по регіонах покладів і видобутку корисних копалин трьох груп (групи виділяються за класифікацією, складом та характером використання): металічних, неметалічних і горючих. У 2012 році в Україні налічувалось 8118 розвіданих родовищ корисних копалин, розроблялося всього 2954 (36,4%) родовища.

Всього в Україні розвідано 334 родовища металічних корисних копалин, розробляється 134 (40,1%). За кількістю родовищ металічних ресурсів можна виділити чотири основні області: Донецька, Луганська, Дніпропетровська та Кіровоградська області. В них сконцентровано найбільше родовищ як розвіданих – 85%, так і тих, що розробляються – 87,3%. Це свідчить про високий рівень концентрації родовищ металічних корисних копалин. Україна має значні запаси залізної руди. Вміст заліза у видобувних запасах руди сягає 2,1 млрд. тонн, що становить 2,6% від світових запасів. [1]. Найбільша кількість родовищ залізної руди розташована в Дніпропетровській, Запорізькій, Полтавській, Кіровоградській областях та АР Крим.

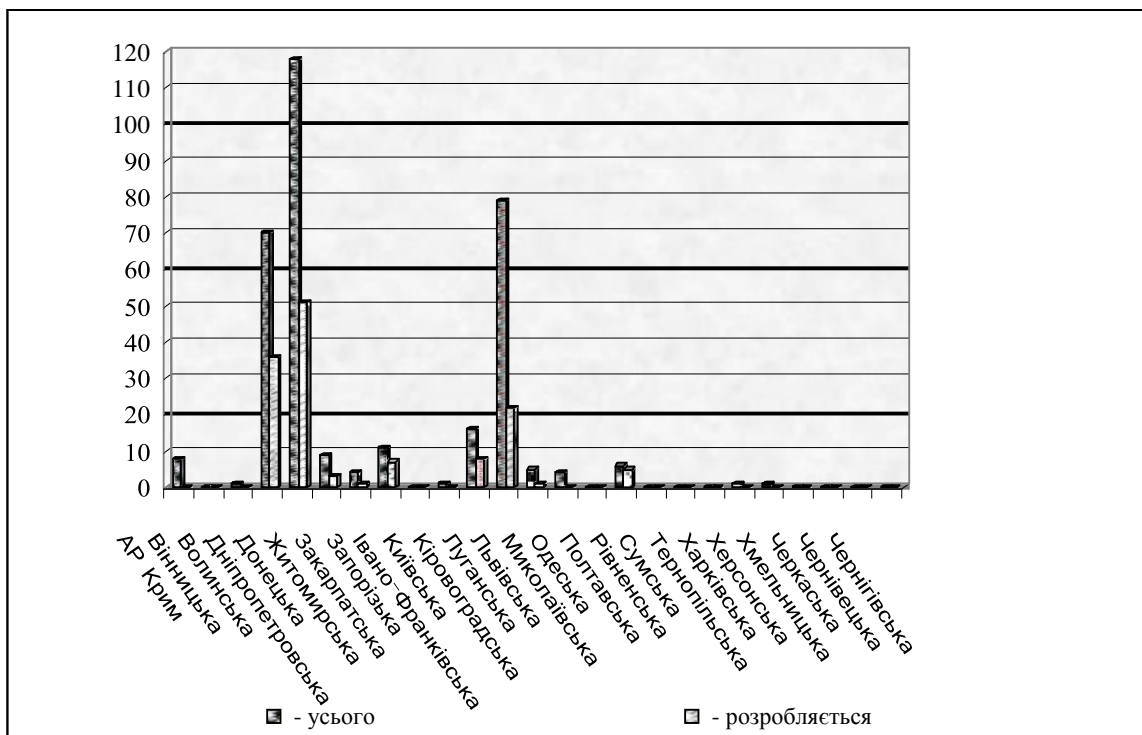

Рис. 1. Розподіл регіонів за кількістю розвіданих родовищ металічних корисних копалин та родовищ, які розробляються [2]

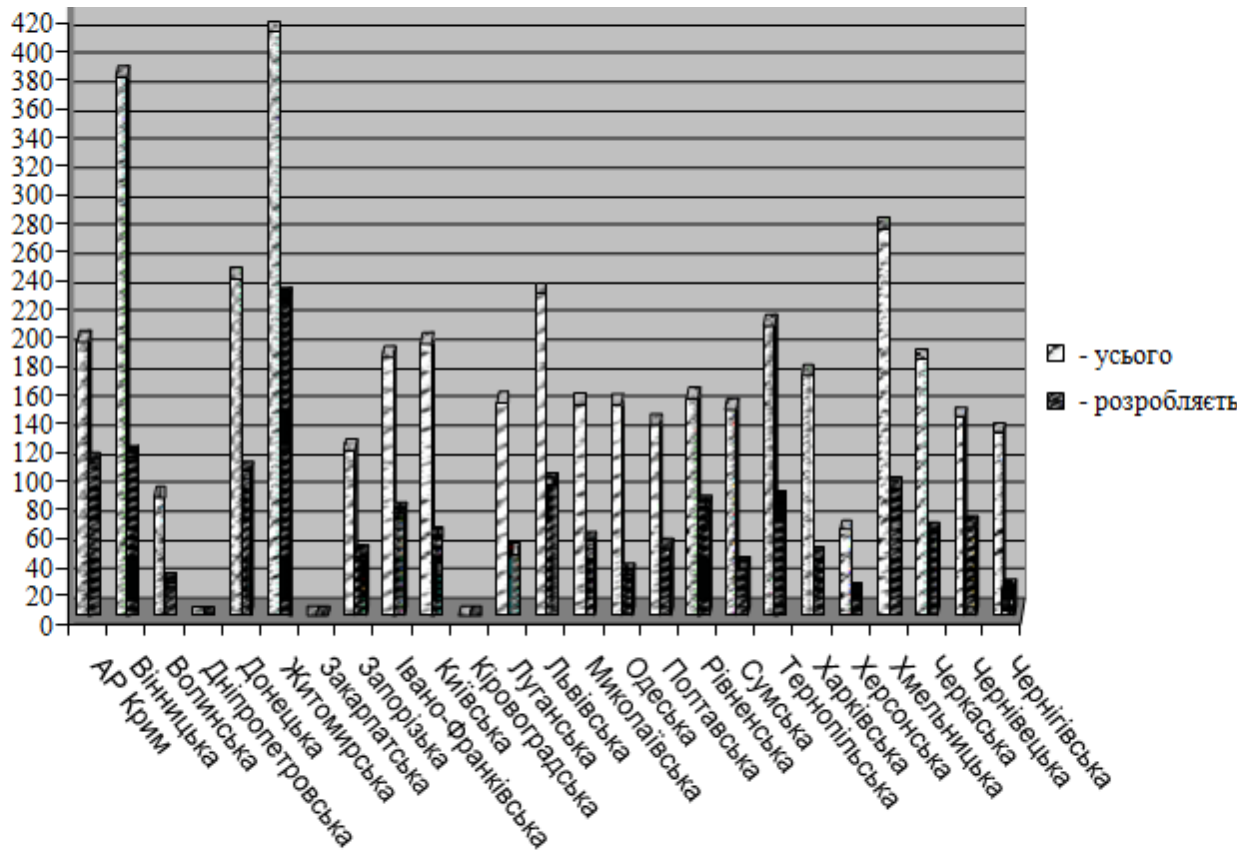

Рис. 1. Розподіл регіонів за кількістю розвіданих родовищ неметалічних корисних копалин та родовищ, які розробляються[2]

В Україні в 2012 році розвідано 4030 родовищ неметалічних корисних копалин, з них розробляється 1468 родовищ (36,4%). Найбільше родовищ розташовано в Житомирській (10,1%) та Вінницькій (9,3%) областях (розробляється в Житомирській та Вінницькій областях 22,6% родовищ), на Хмельницьку, Львівську Тернопільську і Донецьку області припадає 23% родовищ (розробляється 24,6% родовищ). По всіх інших регіонах родовища розміщені рівномірно. Найменше родовищ неметалічних корисних копалин в Дніпропетовській, Закарпатській та Кіровоградській областях.

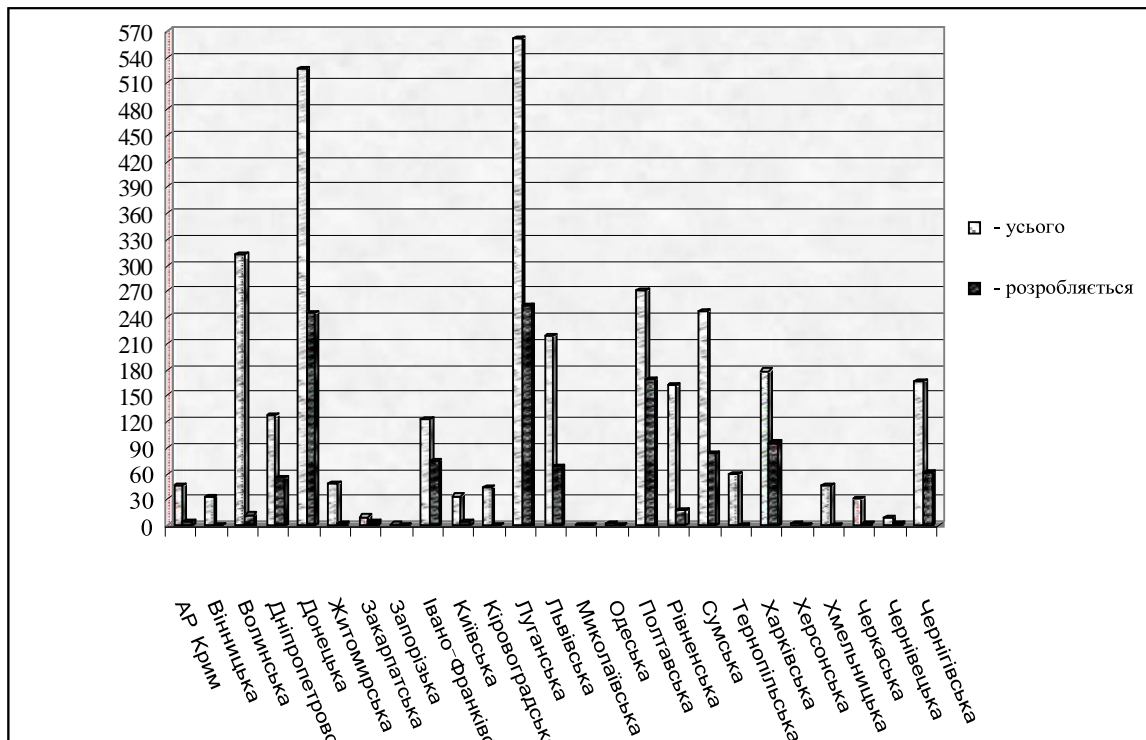

Рис. 1. Розподіл регіонів за кількістю розвіданих родовищ горючих корисних копалин та родовищ, які розробляються [2]

В 2012 році в Україні нараховувалось 3252 родовищ горючих корисних копалин, розроблялось лише 1153 (35,5%) родовищ. Найбільше родовищ розташовано в Луганській, Донецькій, Полтавській, Сумській та Волинській областях. В цих областях і найбільше родовищ, які розробляються. В Донецькій та Луганській областях найбільші родовища кам'яного вугілля. Нафтові родовища в Полтавській, Сумській, Харківській та Чернігівській областях. Торфові родовища у Волинській, Львівській, Рівненській, Сумській і Чернігівській областях (більше 80 родовищ в кожній області). У 2012 році наявних 834 родовищ торфу розроблялось лише 48. Україна має певні запаси горючих корисних копалин, і при цьому є країною не забезпеченою даним видом ресурсу.

Дуже важливим у процесі видобутку корисних копалин є збереження екологічного балансу. Якщо порушується екологічна рівновага, від цього

починають порушуватись біосистеми і якість навколишнього природного середовища та всіх складових географічної оболонки Землі загалом. За даними Державної служби статистики України про викиди шкідливих речовин: екологічне забруднення є найвищим на сході України. За обсягом викидів шкідливих речовин перше місце в Україні посідає Донецька область: у 2012 році обсяг викидів у регіоні становив 67,9 тонн на 1 кілометр квадратний площі. Значним обсяг викидів був і у Дніпропетровській (38,2 тонни), Луганській (22,6 тонни), Запорізькій (15,8 тонн) та Харківській (14,4 тонни) областях. До областей із найменшим обсягом викидів шкідливих речовин належать Севастополь (0,6 тонни), Чернівецька (0,8 тонни), Херсонська (1,3 тонни), Закарпатська (1,4 тонни), Тернопільська (1,4 тонни) та Волинська (1,5 тонни) області.

Якщо порівняти Регіони з найвищим рівнем забруднення та з регіони в яких найбільше родовищ корисних копалин, що розробляються, то ми побачимо, що вони практично збігаються. Що, на жаль, підтверджує той факт, що процес видобутку корисних копалин в Україні є досить неекологічним. Це обумовлено тим, що використовуються застарілі техніка і технології.

Висновок. Україна має досить потужний природно-ресурсний потенціал. Запаси корисних копалин значні і є головними у формуванні економіки регіонів. Україна є одним з лідерів по запасам залізної руди в світі.

Використані джерела:

1. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій / Київ. – 2013.
2. Статистичний збірник «Регіони України» - частина II / ред. Осауленко О.Г./ Державна служба статистики України: Київ. – 2013.

